

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Емилия Георгиева Вайсилова
Научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“
Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“ – София

Относно: конкурс за **професор** по професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“, в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Счетоводство и анализ“ към „Финансово-счетоводен факултет“ на УНСС, съгласно Решение на АС №6/13.12.2023 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №624/11.03.2024 г. на Заместник-ректора по научноизследователската дейност на УНСС.

2. Информация за кандидатът в конкурса

За участие в конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ е допуснат единствен кандидат – доц. д-р Теодора Йорданова Рупска, преподавател на основен трудов договор в катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС.

Документацията, представена от доц. д-р Теодора Йорданова Рупска, отговаря напълно по вид и съдържание на нормативните разпоредби заложи в Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и на качествените и количествени изисквания за заемане на академични длъжности в УНСС.

Теодора Йорданова Рупска е родена в гр. Пловдив, където през 1987 г. завършва средното си образование в Търговска гимназия „Васил Левски“. Висшето си образование завършва през 1991 г. във ВИИ „Карл Маркс“, сега УНСС, специалност „Счетоводство и контрол“. Кандидатката в конкурса е завършила и специалностите: „Теория и практика на специализирания превод – английски език“ (1993 г.), в Свободен факултет и „Педагогика“ (1994 г.), в Център за следдипломна квалификация, при УНСС. Кариерата и като университетски преподавател започва през 1995 г., в катедра „Икономика и счетоводство в транспорта“, ВВТУ „Тодор Каблешков“, където последователно е заемала академичните длъжности асистент, ст. асистент и гл.

асистент. През 2001 г., след спечелен конкурс, е назначена за асистент на основен трудов договор, към катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС. През 2009 г., след успешна защита на дисертационен труд на тема „Теоретически и методологически проблеми при счетоводното интерпретиране на краткотрайните биологични активи“, Теодора Рупска получава ОНС „доктор“. От 2014 г. до момента е доцент в катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС.

Доц. Теодора Рупска членува в различни организации, като: Конфедерация на независимите синдикати в България; Съюз на европейските счетоводители; Факултетен съвет на Финансово-счетоводен факултет на УНСС мандати от 2016 до 2019 г. и от 2023 до 2027 г. От 2023 г. е Председател на Общото събрание на Финансово-счетоводен факултет, УНСС. Участвала е в над 10 научни журита в УНСС и други университети за придобиване на академични степени и научни длъжности.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Анализът на *Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в УНСС*, показва, че доц. д-р Теодора Йорданова Рупска покрива количествените изисквания, като:

- по раздел I (групи А+Б+В+Г+Д+Е) – *Национални минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.2б) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1)*, е постигнала 972 точки, от изискуеми 550 т.;

- по раздел II (групи Ж+З+И) – *Допълнителни изисквания за УНСС съгласно ЗРАСРБ (чл.2б, ал.5) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.2-3)*, е постигнала 750 точки, от изискуеми 520 т.

Или при общ изискуем минимум от 1070 точки, по двата раздела, кандидатката е постигнала 1722 т.

Съветът по хабилитация на УНСС, с протокол №7/03.11.2023 г., взема следните решения: - кандидатурата на доц. д-р Теодора Йорданова Рупска **съответства** на количествените и на качествените изисквания, приети от АС, за заемане на академичната длъжност **„професор“** в УНСС; - дава **положително становище** за потенциалния кандидат в конкурса доц. д-р Теодора Йорданова Рупска и предлага на катедра „Счетоводство и анализ“, „Финансово-счетоводен факултет“, да **инициира** обявяването на конкурс за заемане на академична длъжност **„професор“** в УНСС.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Кандидатът по конкурса доц. д-р Теодора Йорданова Рупска има 29 години преподавателски стаж, като от тях 6 г. във ВТУ „Годор Каблешков“ и 23 г. в УНСС. От представената служебна бележка от Дирекция „Учебна дейност“ на УНСС, за последните шест години е видно, че доц. д-р Теодора Рупска ежегодно е изпълнявала изискванията за учебна натовареност. Водила е лекционни курсове и семинарни упражнения по дисциплините: „Управленско счетоводство“, „Спецкурс по

управленско счетоводство“,,Магистърски семинар по финансов и бизнес анализ“. Разработила е седем учебни програми (една бакалавърска и шест магистърски) по:

- Управленско счетоводство, специалност Счетоводство и контрол, Магистърска програма;
- Управленско счетоводство, специалност Одитинг, Магистърска програма;
- Спецкурс по управленско счетоводство, специалност Счетоводство и контрол, Магистърска програма;
- Спецкурс по управленски счетоводство, специалност Счетоводство, Магистърска програма;
- Аграрно счетоводство, специалност Агробизнес и развитие на регионите;
- Управленско счетоводство, специалност Финансов контрол и финансово право, Магистърска програма;
- Управленско счетоводство, специалност Финансов контрол, Бакалавърска програма.

Доц. Рупска има богат професионален опит. Паралелно със задълженията си по основния трудов договор, тя е работила (по силата на различни договори) като:

- Лектор в Дружество “Знание” - София, 2000 - 2010 г.;
- Лектор в Учебен център на “Българска стопанска камара”, 2001 - 2010 г.;
- Хоноруван асистент във ВУЗФ - София, 2007 - 2009 г.;
- Лектор в Учебен център на НАП, 2008 - 2009 г.;
- Доцент във ВУТП - от 2016 г. до момента;
- Лектор в обученията на КНОБ - от 2017 г. до момента;
- Изпитващ преподавател по дисциплината „Управленско счетоводство“ към ИДЕС от 2020 г. до момента;
- Арбитър по казус от научно направление 3.8 Икономика към Етичната комисия на МОН-2022 г. и др.

Доц. Рупска е съавтор в пет колективни учебника в областта на счетоводството (от тях два по Управленско счетоводство) и е автор на едно методическо помагало по Основи на счетоводството. Съавтор е още в написването на:

- две практически помагала – „Отраслово счетоводство: заплетени ситуации и техните решения“ и „Счетоводство и осигуряване за земеделски производители: закони и тълкуване“, издадени от РС Издателство и бизнес консултации;
- два наръчника – „Счетоводители в действие“ (с решени казуси), на издателство РС Издателство и бизнес консултации и „Дълготрайните активи на предприятието: документиране, счетоводство, данъци“, на издателство РААБЕ. Участвала е в написването на том втори на „Енциклопедия по счетоводство Л-Я том II“, Издателство „Делова седмица Консулт” - в съавторство.

Доц. Рупска е научен ръководител е на двама докторанти, които са защитили успешно образователната и научна степен „доктор“ (2019 г., 2022 г.).

От гореизложеното може да се обобщи, че преподавателският опит и академичната компетентност на кандидата са високо ниво и напълно съответстват на научната специалност, по която е обявен настоящият конкурс за професор в УНСС – „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

За участие в настоящия конкурс кандидатът е представил общо **32** публикации, структурирани по следния начин:

- Хабилизационен труд – монография (самостоятелна) – 1 бр.;
- Обособена част от колективна монография – 7 бр.;
- Публикувани университетски учебници в съавторство – 3 бр.;
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus, Web of Science) – 1 бр. (самостоятелна), (Web of Science);
 - Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове – 20 бр., от които: 3 бр. в съавторство и 5 бр. на английски език;
 - Цитирания на трудове – 40 бр.

Представените научни трудове изцяло отговарят на научната специалност на конкурса – „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“.

Доц. Теодора Рупска разширява научноизследователската си и експертна дейност и чрез участие в девет научноизследователски и образователни проекта, в т.ч.: 1 (един) международен, 4 (четири) национални и 4 (четири) университетски, на един от които е ръководител. Участвала е в над 10 научни журита в УНСС и други университети за придобиване на академични степени и научни длъжности.

5.1. Основни направления в изследователската дейност

Запознаването с публикациите на кандидатката позволява да се очертаят следните по-важни тематични направления на научноизследователската ѝ работа:

- Системи и методи за анализ на разходите;
- Стратегическо управленско счетоводство;
- Теория на ограниченията в управлението на предприятията;
- Счетоводни проблеми в аграрните предприятия;
- Счетоводство и анализ в областта на транспорта;
- Иновации в управленското счетоводство;
- Счетоводни аспекти на информационното осигуряване на управлението на рисковете в предприятието;
- Проблеми при обучението по счетоводство, анализ и контрол;

В голяма част от публикациите се третира въпроси, касаещи управленското счетоводство, като се акцентира върху различни негови проблемни области – анализ на разходите, стратегическо управление на предприятията, иновации и др. Изброените проблемни области са анализирани чрез прилагане на различни, уместни изследователски методи.

5.2. Получени научни и/или научноприложни резултати.

Получените научни и научноприложни резултати от изследователската дейност на кандидатката могат да бъдат резюмирани в няколко направления:

- в областта на теория на ограниченията:
 - доказано авторово виждане за идентифициране на основното

- ограничение във всеки обособен център за отговорност (в предприятия с диверсификация на функционалната дейност и големи предприятия, имащи свои сегменти в различни географски райони);
- аргументирано становище за приложимост на системният подход при организирането на управленска счетоводна система в контекста на „теория на ограниченията“;
 - уточнени показателите за анализ, приложими в контекста на теория на ограниченията и указани уместни български термини за тяхното обозначаване;
 - разработен авторски управленски счетоводен модел за информационно осигуряване на основните показатели за анализ, приложим в контекста на теория на ограниченията;
- в областта на разходното счетоводство:
 - предложени систематизация и основни насоки за счетоводно отразяване, от гледна точка на финансовото и управленското счетоводство, на разходите, направени във връзка с околната среда;
 - очертан обхват на понятието „услуги“ и разработен модел на калкулционна карта, приложим за различните видове услуги;
 - разработени управленски счетоводни модели за систематизиране и разпределяне на разходите, извършени във връзка с производството на мед и пчелни продукти;
 - предложен структуриран управленски счетоводен модел за информационно осигуряване управлението на ремонтните разходи в автотранспорта;
 - в областта на стратегическото управленско счетоводство и иновациите в него:
 - изведена авторова дефиниция за същността на стратегическото управленско счетоводство;
 - уточняване границите между традиционното и стратегическото управленско счетоводство и предлагане на мерки за подобряване обхвата и състава на категориите в които са систематизирани техниките, използвани от стратегическото управленско счетоводство;
 - доказване на възможността за усъвършенстване приложението на управленски счетоводни модели чрез прилагане на иновативни технологии;
 - разкриване на възможност за създаване на информация за осъществяване на анализ на стратегическите рискове за предприятията, произтичащи от външната среда.

Резултатите от научните изследвания на доц. Теодора Рупска в конкурса за професор са известни на научната общност. Това е видно от *Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в*

УНСС. В нея са представени доказателства за множество цитирания. Открити са два броя цитирания в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, което показва, че трудовете на кандидатката са известни и признати от международната счетоводна общност. Налице са и редица цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране, както и в нереперирани списания с научно рецензиране.

5.3. Преценка на монографията

Доц. Теодора Рупска участва в конкурса с един монографичен труд, представен като хабилитационен. Предложената като хабилитационен труд монография („Управленска счетоводна система в контекста на теорията на ограниченията, Издателски комплекс – УНСС, София, 2023 г., ISBN 978-619-232-724-8) е посветена на проблем, свързан с ефективното управление на предприятията, в условия на ограничени ресурси.

В увода авторката представя факти, които провокирали интереса ѝ към съвременната управленска „Теория на ограниченията“, както и възможността да се създаде управленски счетоводен модел в нейния контекст, приложим в българските предприятия. Това определя и актуалността и значимостта на темата на монографичното изследване. В тази част на разработката е представена целта на изследването, а именно: „да се разработи и представи управленски счетоводен модел в контекста на „Теория на ограниченията“, приложим за предприятията в Република България.“ Представена е и хипотезата на автора, че съществува възможност за успешно разработване, представяне и прилагане на управленски счетоводен модел в контекста на „Теория на ограниченията“, базиран в голяма степен на задължително създаваната в страната отчетна финансово-счетоводна информация. В труда са формулирани четири задачи, които са решени в процеса на изследването. Обект на изследване в монографията е теория на ограниченията като съвременна управленска теория. Предмет на изследване е възможността за създаване на управленски счетоводен модел в контекста на теория на ограничената.

Монографичният труд е в обем от 122 стандартни машинописни страници и е разработен в две части. Първа част е озаглавена „Същност на теория на ограниченията като съвременна концепция за управление на предприятието“. В нея изследователят разглежда икономико-теоретичната и логическа същност на теорията на ограниченията. Втора част е наименувана „Управленското счетоводство при прилагане на теория на ограниченията“. В нея е представен управленски счетоводен модел за информационно осигуряване на показателите за анализ в контекста на теорията, на база съществуващото в българските предприятия финансово отчетване. По мое мнение би било добре в монографията да има и емпирично изследване. Но вземайки предвид факта, че теорията на ограниченията, като съвременна управленска практика, все още има незначително приложение в управлението на българските предприятия, това е трудно реализируемо. В заключението, в съкратен вид, се обобщава постигнатото в монографичното изследване. Представени са ѝ постигнатите основни приноси.

Монографичното изследване разглежда актуален проблем, като освен несъмнения теоретичен новаторски принос има и важно приложно значение. Извършена е обемна проучвателна и аналитична дейност, приведени са многобройни автентични данни и аргументи, които са добър повод за размисъл и осмисляне на въпросите, свързани с приложението на „Теория на ограниченията“ при управление на предприятията. В контекста на тази теория, е представена възможността за създаване на управленски счетоводен модел. Демонстрирана е висока компетентност в предмета на изследване на монографията. Получените резултати са с изразен научен и научноприложен характер, и на етап позволяващ непосредствено използване в практиката.

Към момента на изготвяне на рецензията не са налице доказателства, свързани с недобросъвестно използване на трудовете на други автори, както и за недостоварност на представените научни данни, от страна на кандидатката.

6. Оценка на научните и научноприложни приноси

В представената от доц. Рупска справка за научните и научноприложни приноси, са изведени приноси, които считам, че са коректно структурирани и обобщени. Приносите могат да се конкретизират в следните направления:

• Научни приноси:

- разработен е управленски счетоводен модел на базата на движението на паричните потоци, въз основа на съществуващото в българските предприятия задължително финансово отчитане, при спазване на принципа за текущо начисляване;
- формулирана е авторова дефиниция за стратегическото управленско счетоводство и са предложени термини на български език за част от неговите техники;
- предложени са подходи за организиране на синтетично и аналитично счетоводно отчитане на безпилотните летателни апарати, като нововъзникнал обект на счетоводно отразяване;

• Научноприложни приноси:

- очертан обхвата на понятието „услуги“ и е разработен модел на калкулционна карта, приложим за различните видове услуги;
- разработени са управленско счетоводни модели за осигуряване на информация за определяне ефективността от работа на центровете за отговорност приложими в автотранспортните предприятия;
- направена е систематизация на разходите, извършени във връзка с околната среда и са очертани основните насоки за счетоводно им отразяване от гледна точка на финансовото и управленското счетоводство;

• Приложни приноси:

- предложено е основното ограничение в предприятията с диверсификация на

функционалните дейности и предприятия, имащи свои сегменти в различни географски райони да се търси и открива по отделно във всеки обособен център за отговорност;

- разработени са управленски счетоводни модели за систематизиране и разпределяне на разходите, извършени във връзка с производството на мед и пчелни продукти;
- разработени са и са предложени показатели за рентабилност, приложими за пчелните продукти, осигуряващи възможност за анализ на ефективността от производството им;

7. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към материалите на доц. Рупска, представени по конкурса. Основната ми препоръка към нея е да продължи усилията си за популяризиране на резултатите от своята изследователска работа в престижни международни издания, индексирани в световно признати библиографски и наукометрични системи. Препоръчвам кандидатката да разшири участието си в национални и международни изследователски проекти и да обвързва научноизследователските резултати със съвременните аспекти на учебно-преподавателската дейност.

8. Заключение

Кандидатката в конкурса за професор отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, както и на количествените и качествени изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” в УНСС.

Постигнатите изследователски и приложни резултати, както и богатата преподавателска практика на кандидатката, ми дават основание убедено да препоръчам на членовете на научното жури да подкрепят избора **на доц. д-р Теодора Йорданова Рупска за заемане на академичната длъжност „професор“** в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“ в УНСС.

София

14.04.2024 г.

Подпис:

(проф. д-р Емилия Вайсилова)

R E V I E W

By: Prof. Dr. Emilia Georgieva Vaysilova
Scientific specialty Scientific Specialty of Accounting, Control and Analysis of
Economic Activity
Higher School of Transport “Todor Kableshkov” – Sofia

Regarding: Competition for holding the academic position of Professor in Professional
Branch 3.8. Economics, Scientific Specialty of Accounting, Control and
Analysis of Economic Activity (Management Accounting), at the UNWE.

1. Information about the Competition

The competition has been announced for the needs of the Accounting and Analysis department, Finance and Accounting Faculty at the UNWE, in accordance with Resolution № 6/13.12.2023 of the Academic Council. I am a member of the competition academic jury based on Order № 624/11.03.2024 of the Vice-Rector for the Scientific Research Affairs of the UNWE.

2. Information about the Candidates Participating in the Competition

A single candidate is admitted to participate in contest for taking the academic position “professor” – Assoc. Prof. Rupska, lecturer under main employment contract in the Accounting and Analysis Department, UNWE.

In terms of type and content, the documentation submitted by Assoc. Prof. Rupska fully corresponds to the legal provisions of the the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA), the Implementing Regulations of DASRB, and to the qualitative and quantitative requirements for taking academic positions.

Assoc. Prof. Rupska was born in the city of Plovdiv where she completes her secondary education in 1987 in the Business High School “Vasil Levski”. She graduates higher education in 1991 in the University of National and World Economy (UNWE), specialty “Accounting and Control”. The candidate in this contest has also graduated the following specialties: Theory and Practice of Specialised Translation – English Language (1993), in the Free Faculty, and Education (1994) in the Postgraduate Studies at UNWE. Her career as university lecturer starts in 1995 in the department of Economics and Accounting in Transport, Higher School of Transport (HST) “Todor Kableshkov”, where she has subsequently taken the academic positions of assistant, senior assistant and chief assistant. In 2001, after she won a contest, she was appointed as assistant under main employment

contract to the Accounting and Analysis Department, UNWE. In 2009, after successful defence of her dissertation on “Technical and Methodological Issues of the Accounting Interpretation of Short-Term Biological Assets”, Assoc. Prof. Rupska was awarded education and scientific degree “doctor”. Since 2014 by now, she has been an associate professor in Accounting and Analysis Department, UNWE.

Assoc. Prof. Rupska is a member of various organisations, such as: Confederation of Independent Trade Unions in Bulgaria; Union of European Accountants; Faculty Board of the Faculty of Finance and Accounting at UNWE, with terms of office from 2016-2019 and 2023-2027. Since 2023, she has been a Chairperson of the General Assembly of the Faculty of Finance and Accounting at UNWE. She has participated in more than 10 scientific juries in UNWE and other universities for awarding academic degrees and scientific positions.

3. Fulfillment of the Requirements for Acquiring the Academic Position

The analysis of the *Card for meeting the quantitative requirements for taking the academic position “professor” in UNWE* shows that Assoc. Prof. Rupska covers the quantitative requirements as follows:

- Under section I (groups A+B+C+D+E+F) – *National minimum requirements under the DASRBA (article 26) and its Implementing Regulations (article 1a, paragraph 1)*, she has achieved score of 972 points versus the required score of 550 points;

- Under section II (groups G+H+I) – *Additional requirements for UNWE under DASRBA (article 26, paragraph 5) and its Implementing Regulations (article 1a, paragraphs 2-3)*, she has achieved score of 750 points versus the required score 520 points.

That is to say, with view of the total required minimum score of 1070 points, under the two sections the candidate has achieves a score of 1722 points.

With protocol No 7/03.11.2023, the Habilitation Board at UNWE adopts the following resolutions: - the application of Assoc. Prof. Rupska **meets** the quantitative and qualitative requirements adopted by the Academic Board for taking the academic position “**professor**” at UNWE; - gives **positive opinion** for the potential candidate in the contest Assoc. Prof. Rupska and proposes to the Accounting and Analysis Department, Faculty of Finance and Accounting to **initiate** the announcement of contest for taking the academic position “**professor**”, UNWE.

4. Evaluation of the Academic and Educational Activity

The contest candidate Assoc. Prof. Rupska has 29 years of teaching experience, 6 of them in the Higher School of Transport and 23 in UNWE. The submitted certificate issued by Academic Affairs Directorate of UNWE covering the last six years proves that Assoc. Prof. Rupska has fulfilled the requirements for academic loan on annual basis. She has led lecture courses and seminar exercises in the following modules: “Management Accounting”, “Special Course in Management Accounting”, “Master’s Seminar on Financial and Business Analysis”. She has developed seven study programs (one bachelor’s and six master’s

programs) in: • Management Accounting, specialty “Accounting and Control”, Master’s program; • Management Accounting, specialty “Auditing”, Master’s program; • Special Course in Management Accounting, specialty “Accounting and Control”, Master’s program; • Special Course in Management Accounting, specialty “Accounting”, Master’s program; • Agrarian Accounting, specialty “Agrobusiness and Development of Regions”; • Management Accounting, specialty “Financial Control and Financial Law”, Master’s program; • Management Accounting, specialty “Financial Control”, Bachelor’s program.

Assoc. Prof. Rupska has rich professional experience. In parallel with her obligations under the main employment contract, she has worked (by virtue of different types of contracts) as: • Lecturer in Znanie Society – Sofia, 2000 - 2010; • Lecturer in the Training Center of the Bulgarian Industrial Association, 2001 - 2010; • Part-time assistant in the Higher School of Insurance and Finance – Sofia, 2007 - 2009; • Lectured in the Training Center of the National Revenue Agency, 2008 - 2009; • Associate Professor in the Higher School of Telecommunications and Posts – from 2016 – at present; • Lecturer in trainings of the Chamber of Independent Valuers in Bulgaria – from 2017 – at present; • Lecturer – examiner in Management Accounting module at the Institute of Certified Public Accountants from 2020 – at present; • Arbiter in a case within research area 3.8 Economics to the Ethics Commission of the Ministry of Education and Science – 2022, etc.

Assoc. Prof. Rupska is a co-author in five joint textbooks in the field of accounting (two of them in Management Accounting) and is an author of methodology guidelines in Foundations of Accounting. Furthermore, she is a co-author of: • two practical guidelines – “Industrial Accounting: Complex Situations and Their Solutions” and “Accounting and Insurance for Agricultural Manufacturers: Laws and Interpretation”, published by RS Publishing and Business Consultations; • two handbooks – “Accountants in Action” (with solved cases) of RS Publishing and Business Consultations Publishing House, and “Enterprise’s Fixed Assets: Documentation, Accounting, Taxes, of RAABE Publishing House. She has participated as an author of the second volume of Accounting Encyclopedia L-Z, volume II”, Delova Sedmitsa Consult Publishing House – as a co-author.

Assoc. Prof. Rupska is a supervisor of two doctoral students who have successfully defended the education and scientific degree “doctor” (2019 , 2022).

With view of the above, we can summarise that the teaching experience and the academic competence of the candidate are at very high level and fully comply with the scientific specialty in which this professor contest has been announced in UNWE

5. General Characteristics of the Presented Scientific Works/Publications

For the purposes of her participation in this contest, the candidate has presented **32** publications in total, which are structured in the following way:

- Habilitation work – monography (individual) – **1** pc.
- Separate part of joint monography – **7** pcs.
- Published university textbooks as a co-author – **3** pcs.

- Articles and reports published in research journals that have been referred to and indexed in world-famous databases of scientific information (Scopus, Web of Science) – 1pc (Web of Science);

- Articles and reports published and non-referred to in journals with scientific review or published in editorial joint volumes – 20 pcs., including: 3 pcs. as co-author, and 5 pcs. in English language

- Quotations of works – 40 pcs.

The scientific works so presented fully comply with the scientific specialty of the contest – Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Management Accounting).

Furthermore, Assoc. Prof. Rupska expands her research expert activity by participating in nine research and educational projects, including: 1 (one) international, 4 (four) national, and 4 (four) university projects, being a project manager of one of them. She has participated in more than 10 scientific juries in UNWE and other universities for awarding academic degrees and scientific positions.

5.1.Main Guidelines in the Research Activity

After becoming familiar with the candidate's publications, I could outline the following major thematic areas of her research work:

- Systems and methods for cost analysis;
- Strategic management accounting;
- Theory of constraints in the enterprises' management;
- Accounting issues of agrarian enterprises;
- Accounting and analysis in the field of transport;
- Innovations in management accounting;
- Accounting aspects of information provision for the risk management;
- Issues of accounting, analysis and control training;

Most of the publications treat questions relevant to the management accounting by focusing on various problem areas – cost analysis, strategic management of enterprises, innovations, etc. Such problem areas are analysed by applying different, appropriate research methods.

5.2.Obtained Scientific and/or Scientific-and-Applied Results

The scientific and scientific-applied outcomes from the candidate's research work may be summarized in a few fields:

- in the field of theory of constraints:
 - proved author's view for identification of the underlying constraint in each detached responsibility center (in enterprises with diversification of their functional activity and in big enterprises that have their own segments in different geographic areas);
 - justified opinion for the applicability of the systemic approach in the organization of the management accounting system in the context of the

- “theory of constraints”;
 - o clarified analysis indicators applicable in the context of the theory of constraints and indicated appropriate Bulgarian terms for their designation;
 - o designed author’s management accounting model for information provision in terms of the underlying analysis indicators, applicable in the context of the theory of constraints;
- in the field of cost accounting:
 - o suggested classification and major guidelines for accounting recording, in terms of the financial and management accounting, of costs incurred in relation to the environment;
 - o outlined scope of the concept of “services” and designed model of calculation map, applicable to different types of services;
 - o designed management accounting models for classification and allocation of costs incurred in relation to the manufacturing of honey and bee products;
 - o suggested structured management accounting model for information provision in terms of repair costs in road transport;
- in the field of strategic management accounting and its innovations:
 - o designed author’s definition of the nature of strategic management accounting;
 - o identification of the borders between the traditional and the strategic accounting management and suggestion of measures for improvement of the scope and content of the categories in which techniques used by the strategic management accounting are classified;
 - o proving the possibility for improvement of the application of management accounting models by applying innovative technologies;
 - o finding an opportunity for creation of information for carrying out an analysis of strategic risks of the enterprises arising from the external environment.

The outcomes of Rupska’s researches in the professor contest are well known to the scientific community. This can be seen in the *Card for meeting the quantitative requirements for taking the academic position “professor” in UNWE*. It contains evidence for plenty of quotations. Two quotations have been found in editions referred to and indexed in Scopus and Web of Science, which show that the candidate’s works are known and recognized by the international accounting community. There are plenty of quotations in monographies and joint volumes with scientific review as well, and in non-referred journals with scientific review.

5.3. Evaluation of the Treatise

Assoc. Prof. Rupska takes part in the contest with one monography presented as habilitation work. The monography proposed as habilitation work („Управленска

счетоводна система в контекста на теорията на ограниченията, Издателски комплекс – УНСС, София, 2023 г. [Management Accounting System in the Context of the Theory of Constraints], Publishing complex – UNWE, Sofia, 2023], ISBN 978-619-232-724-8) is focused on problems related to the effective management of the enterprises under the conditions of constrained resources.

In the introduction, the author presents facts that have provoked her interest to the modern management “Theory of Constraints” and the possibility to design a management accounting model within its context, which model is feasible for the Bulgarian enterprises. This also defines the relevance and the importance of the topic of the monographic research. This part of the work presents the objective of the study, and namely: “to develop and present a management accounting model in the context of the “Theory of Constraints”, which is feasible for the enterprises in the Republic of Bulgaria.” It further presents the author’s hypothesis for the existing possibility for successful design, presentation and application of management accounting model in the context of the “Theory of Constraints”, to a great extent based on the compulsory reporting financial and accounting information created in the country. Four tasks are formulated in the work, which are solved in the course of the study. The object studied in the monography is the theory of constraints as a modern management theory. Its subject matter refers to the possibility for designing a management accounting model in the context of the theory of constraints.

The monography contains 122 standard typewriter pages and is designed in two parts. The first part is entitled “Nature of the Theory of Constraints as a Modern Concept for Management of the Enterprise”. There, the researcher studies the economic-theoretical and logical nature of the theory of constraints. The second part is entitled “Management Accounting in the Application of the Theory of Constraints”. It presents a management accounting model for information provision in terms of the analysis indicators in the context of the theory, based on the financial reporting existing in the Bulgarian enterprises. In my opinion, it would be good to have an empirical study in the monograph. But taking into account the fact that the theory of constraints, as a modern management practice, still has a minor application in the management of Bulgarian enterprises, this is difficult to implement. The conclusion summarises the outcomes of the monographic research. The achieved major contributions are also presented.

The monography studies a relevant issue and in addition to its theoretical innovative contribution, it has a crucial applied significance. Great amount of research and analytical work has been done, multiple authentic data and arguments are collected, which give a good reason to think about and consider the questions related to the application of the “Theory of Constraints” in the management of enterprises. In the context of this theory, the author presents the possibility for design of management accounting model. She demonstrates high competence in relation to the subject matter studied in the monography. The outcomes are of explicit scientific and scientific-applied nature, and can be directly used in practice.

At the time of this review, there is no evidence related to non-diligent use of the works of other authors and to unauthenticity of the research data presented by the candidate.

6. Evaluation of the Scientific and Scientific and applied Contributions

The schedule of scientific and scientific-applied contributions submitted by Assoc. Prof. Rupska shows contributions that I consider correctly structured and summarized. Such contributions may be classified in the following areas:

• Scientific contributions

- a management accounting model is designed on the basis of the cash flow movement, taking into account the compulsory financial reporting existing in the Bulgarian enterprises in strict observance on the current posting principle;
- an author's definition for strategic management account is formulated and Bulgarian terms for some of its techniques are suggested;
- approaches for organization of synthetic and analytical accounting of pilotless aircrafts, as a newly occurred accounting item, are suggested;

• Scientific and applied contributions:

- the scope of the concept of "service" is outlined and a model of calculation map is designed, which is applicable to different types of services;
- management accounting models for information provision for determination of the operational effectiveness of the centers of responsibility are designed, which are feasible for the road transportat companies;
- a classification of costs incurred in relation to the environment is designed and the major guidelines for their accounting with view of the financial and management accounting are outlined;

• Applied contributions:

- the author suggests to look for and find the key constraint in the enterprises with diversification of their functional activities and enterprises that have their segments in different geographic areas in each detached center of responsibility separately;
- management accounting models for classification and allocation of costs incurred in relation to the manufacturing of honey and bee products are designed;
- profitability indicators applicable to bee products and allowing to analyse the effectiveness of their production are designed and suggested.

7. Critical Notes and Recommendations

I do not have any critical remarks to the materials of Assoc. Prof. Rupska submitted for the contest. My key recommendation to her is to continue her efforts for the promotion of the outcomes of her research work in prestigious international journals indexed in globally recognised bibliographic and scientific-metric systems. I recommend to the candidate to

expand her participation in national and international research projects and to bind the research outcomes with the modern aspects of the teaching and lecturing work.

8. Conclusion

The candidate in the competition for professor meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation, as well as the quantitative and qualitative requirements for occupying the academic position of "professor" at UNSS.

The achieved research and applied results, as well as the rich teaching practice of the candidate, give me reason to confidently recommend to the members of the scientific jury to support the election of Teodora Yordanova Rupska, Assoc. Ph.D., to occupy the academic position of "professor" in the field of higher education 3. "Social, economic and legal sciences", professional direction 3.8. "Economics", scientific specialty "Accounting, control and analysis of economic activity (management accounting)" at UNSS.

Sofia
14.04.2024

Signed:
(Prof. Dr. Emilia Vaysilova)